

Standpunt van de ngo's met waarnemersstatus bij de ICBR op het gebied van ecologie

gepresenteerd door Oskar de Roos, WWF Nederland

Rijnministersconferentie
Amsterdam, 13 februari 2020

Geachte aanwezigen,

De Rijn: ooit een bron van leven, schoon drinkwater, vol met iconische vissoorten en omzoomd door vruchtbare valleien. Maar ook een rivier die Europa veel economische voorspoed heeft gebracht en door de jaren heen steeds meer naar onze hand is gevormd.

De Rijn is een onderdeel van onze Europese geschiedenis. Deze geschiedenis laat zich ook kenmerken door de behoefte om de natuur te temmen, in te dammen. Nu is de Rijn bepalend voor onze economie, maar daarvoor hebben we een hoge tol betaald. Iconische vissoorten zoals de zalm en de steur zijn verdwenen; natuurlijke oevers hebben plaatsgemaakt voor levenloze betonnen keringen. Stuwen en dammen zijn onoverkomelijke blokkades gebleken voor alles wat ooit floreerde onder het wateroppervlak.

Vandaag is een belangrijke dag, hartelijk dank voor de uitnodiging. Mijn naam is Oskar de Roos en namens het Wereld Natuur Fonds en alle andere natuurorganisaties hier aanwezig vertel ik jullie graag meer over onze visie en ambitie met betrekking tot het herstel van de Rijn.

Allereerst betreuren NGO's dat dit verhaal in 2020 nog gehouden moet worden. Terwijl wij al in 1999 samen hebben vastgesteld dat het anders moet. Sindsdien is er veel kostbare tijd verloren.

De opening van het haringvliet heeft 30 jaar geduurd, maar daar is afgelopen jaar progressie geboekt, ook al zijn we er nog lang niet en wachten wij nog altijd op een visserijbesluit. Helaas laat Frankrijk het nog steeds afweten en komen zij met een plan zonder het gewenste eindresultaat. Ondertussen sterven vissoorten uit, zoals de steur en keert de zalm niet terug. Dit jaar, tijdens de VN top over biodiversiteit, bent u allemaal vertegenwoordigd om daar te pleiten voor het keren van de wereldwijde achteruitgang. Vandaag kunt u een eerste stap zetten en actie ondernemen, actie die er toe doet. Actie die wij ondanks alle mooie stappen, want eerlijk is eerlijk die zijn er ook, nog missen.

Wij kunnen allemaal constateren dat belangrijke doelstellingen nog steeds niet zijn behaald; de vrije doorgang tot Bazel. Vorig jaar heeft Frankrijk zijn masterplan voor het herstel van de ecologische continuïteit van de Rijn tussen Rhinau en Vogelgrün bekendgemaakt. Dit was een hoopvol commitment maar ook hier is nog weinig van terecht gekomen.

De teleurstelling is groot en stelt het vertrouwen in de Franse regering danig op de proef. Het besluit om de termijn opnieuw te verlengen draagt hier niet aan bij. Er is politieke wil nodig om de passeerbaarheid van de Rijn weer te herstellen. Dit getreuzel ondermijnt ook de programma's die landen als Duitsland, Nederland en Zwitserland al hebben gerealiseerd.

Het nieuwe plan van Frankrijk bevat echter ook interessante aspecten. We verwelkomen en ondersteunen dit programma als een eerste stap van het langlopende project „100 km nieuwe natuurlijke Rijn van Bazel tot Straatsburg“.

Dit project is echter slechts een aanvulling en geen vervanging van de noodzakelijke maatregelen voor het herstellen van de ecologische continuïteit van de Rijn. Dat wil zeggen: bij de waterkrachtcentrales Rhinau, Marckolsheim en Vogelgrün tot aan Bazel.

Bovendien ontbreekt het bindende financiële- en tijdsplanning. Daarom stellen wij het volgende voor, en schuwen het niet jaartallen hieraan te verbinden.

Ten eerste, moeten er heldere en transparante doelen én tussendoelen met concrete deadlines worden geformuleerd. Ook zouden we graag zien dat lidstaten op voorhand hun beschikbare budgetten communiceren zodat we ook kunnen nagaan of de doelen realistisch en haalbaar zijn.

De stip aan de horizon is 2025: alle noodzakelijke werkzaamheden zouden dan voltooid moeten zijn om de connectiviteit te realiseren.

Daarvoor, in 2022 willen wij graag de tussenbalans opmaken en eventueel plannen aanscherpen of bijstellen.

Uiterlijk eind 2022 moet Nederland kunnen aantonen dat er maatregelen zijn genomen in het Haringvliet om de (bij) vangst op trekvissoorten door de beroepsvisserij in het deltagebied te minimaliseren; Zodat de zalm, paling, steur, elft en negenooch zich weer goed kunnen herstellen;

Uiterlijk eind 2022 moet Frankrijk het onderzoek naar de „Rhin Vivant“ hebben voltooid en in samenwerking met Duitsland alle werkzaamheden aan de dwarsverbindingen tussen Iffezheim en Vogelgrün hebben gerealiseerd.

Uiterlijk eind 2022 moet Frankrijk alle mogelijkheden en maatregelen presenteren die betrekking hebben op de waarborging van de stroomopwaartse en stroomafwaartse vismigratie, tussen de waterkrachtcentrales Rhinau en Birsfelden, inclusief een financiële- en tijdsplanning;

Tot slot, moet Zwitserland uiterlijk eind 2022 zijn plan presenteren voor de verbetering van de vispassages bij de waterkrachtcentrale Birsfelden.

Om het ambitieuze doel van een passeerbare en vitale Rijn te kunnen realiseren is de betrokkenheid en inzet van NGOs van groot belang. De NGO's vragen daarom nadrukkelijk om een inhoudelijke deelname die verder gaat dan alleen de status van toeschouwer. Wij bieden u onze kennis en expertise op het gebied van natuurherstel en vormen graag een schakel tussen maatschappelijke organisaties, overheden en de private sector, bij het realiseren van uw doelstellingen.

Over 5 jaar hopen wij met u deze resultaten grootst te kunnen vieren. Het is nog niet te laat om het tij te keren en vissoorten te redden.

Dank voor uw aandacht